

Skärgårdsstrategi 2030

för Pargas stad

Godkänd av Pargas stadsfullmäktige den xx.xx.xxxx

PARGAS
SKÄRGÅRDSSTADEN

PARAINEN
SAARISTOKAUPUNKI

Innehållsförteckning

BAKGRUND

Skärgårdslagen

Skärgårdsdelegationen

1 GODA OCH FUNGERANDE KOMMUNIKATIONER

1.1 Trafik och transportservice

1.2 Digitalisering

2 INFLYTTNING, BOENDE OCH MARKANVÄNDNING

3 LOKAL GRUNDSERVICE OCH TJÄNSTER

4 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FÖRETAGSAMHET OCH TURISM

5 HAVET OCH MILJÖN

6 ADMINISTRATIV ORGANISATION

Bakgrund

Denna strategi är ett komplement till Pargas stads strategi. Pargas stadsfullmäktige beslöt på sitt möte 19.06. 2018 att låta uppgöra en skärgårdsstrategi som skall presenteras vid fullmäktigemöte i juni 2019. De lokala områdesnämnderna skall beskriva skärgårdens utmaningar och åtgärder.

Denna strategi eftersträvar att ge framtidstro för en levande skärgård som såväl en livskraftig plats att bo på som ett attraktivt besöksmål.

Vad är Pargas skärgård?

Pargas skärgård (skärgården) består av 97 bebodda öar utan fast vägförbindelse med 3094 permanent boende invånare samt 14224 sommar- eller deltidsboende. Förutom dessa öar finns 1084 öar med 12516 deltids- eller sommarboare. Detta innebär att totalt 29894 personer har en fast punkt i vår skärgård.

En minskande och åldrande befolkning samt urbaniseringen utgör utmaningar då det gäller utvecklandet av en levande skärgård. Vår unika natur, med möjligheter till upplevelser för både ung som gammal, på vatten eller land, samt unika sevärdheter bidrar ytterligare med ett stort antal besökare, som allt tillsammans bidrar till att ge den livskraft som skärgårdssamhället behöver för sin utveckling.

Främjande av skärgårdens utveckling

För främjandet av skärgårdens utveckling finns bl.a. lagar, skärgårdsdelegationen och privata utredningar som har beaktats i denna strategi.

Skärgårdslagen

Riksdagen har 1981 beslutat om en lag för främjande av skärgårdens utveckling.

Det som stipuleras i denna lag är ytterst viktigt för vår skärgård och bör följas både av staden som staten samt utnyttjas för att erhålla eventuella stöd.

Syftet med denna lag är att sträva efter att bevara den fasta bosättningen i skärgården genom att för befolkningen skapa tillräckliga möjligheter till utkomst, samfärdsel och basservice samt efter att skydda skärgårdens landskapsbild och natur för miljöskador.

Med basservice anses sedvanlig närservice i fråga om hälso- och socialvåsen, skol- och kulturvåsen, handel och telekommunikationer samt elenergi.

För främjande av skärgårdens näringsliv bör vid inriktning av stödåtgärder skärgårdens särförhållanden anses såsom en omständighet som ökar behovet av stöd.

Staten bör försöka sörja för att befolkningen till sitt förfogande har erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt samt avgiftsfri eller prismässigt skälig.

Kommunerna skall ordna administrationen av skärgårdsfrågor så att de uppgifter som i skärgårdslagen ankommer på kommunen blir skötta på behörigt sätt.

Skärgårdsdelegationen

Skärgårdsdelegationen har utarbetat ett skärgårdsprogram för 2017-19. Inför nästa regeringsperiod har skärgårdsdelegationen uppgjort ett handlingsprogram som de kallar:

MÖJLIGHETER I SIKTE - skärgårdens attraktiva framtid

Detta program har man tagit fram bl.a. följande områden och förslag till åtgärder:

SKÄRGÅRDSTILLÄGG

- Skärgårdstillägget som är en del av stats-andelen för kommunal basservice garanterar skärgårdens livskraft och långsiktiga utveckling.

SKÄRGÅRDEN SOM BOSTADSORT

- Byggandet styrs i riktning som gör det enklare att bygga fritidsbostäder till permanenta bostäder.
- Utbudet av bostäder, fritidsbostäder, och företagslokaler möter efterfrågan. Detta kan främjas till exempel genom landsomfattande projekt.

SKÄRGÅRDENS FUNGERANDE TRAFIK-FÖRBINDELSER

- Genom offentligt stöd säkra en fungerande och avgiftsfri skärgårdstrafik.

DIGITALISERING

- Förbättra datakommunikationsförbindelserna i skärgårdsområdena.
- Datakommunikationsförbindelserna behöver statligt stöd på orter där kommunikationsnäten inte byggs på marknadsvillkor.

SMIDIGA TJÄNSTER FÖR SKÄRGÅRDS- OCH FRITIDSBOSATTASAMT TURISTER

- Stärka de åtgärder som ger möjlighet att producera tjänster i skärgården på ett fördomsfritt och flexibelt sätt och med hänsyn till behoven på lokal nivå.

YRKESFISKE SOM SKÄRGÅRDSNÄRING

- Verksamhetsbetingelserna för yrkesfisket förbättras t.ex. genom att efterfrågan på inhemsk fisk främjas, den byråkrati som sammanhänger med yrkesfisket lindras och den förstörelse som skadedjur orsakar beaktas.

HÅLLBAR SKÄRGÅRDSTURISM

- Skärgårdsturismen lyfts fram som ett huvudtema för utvecklingen av turismen i Finland
- Skärgårdsturismens potential identifieras bättre än för närvarande och turismen utvecklas på ett hållbart sätt.

SKÄRGÅRDENS AKTIVA ROLL I KLIMATTALKOT

- Skärgårdens och vattenområdenas roll i att använda och producera energi utforskas och främjas, t.ex. sol-, bio-, vind, och vågenergi.
- Miljöfrågorna ses som en integrerad del av skärgårdsutvecklingen.

Med skärgårdslagen och skärgårdsdelegationens förslag till åtgärder som vägledning borde vi skärgårdsbor ta ett aktivare grepp om hur vi vill att skärgården skall se ut år 2030. Kanske vi kan definiera vilka serviceformer vi behöver och kunna utveckla dem tillsammans både bättre och kostnadseffektivt. Såsom vi tidigare har konstaterat bör skärgården utvecklas utgående från delområdenas starka sidor och utveckla dem vidare.

Vilka är då de faktorer som bidrar till en positiv utveckling i skärgården?

1. Goda och fungerande kommunikationer
2. Inflyttning, boende och markanvändning
3. Lokal grundservice och tjänster
4. Förutsättningar för företagsamhet och turism
5. Havet och miljön
6. Administrativ organisation

I Goda och fungerande kommunikationer

Med tanke på vikten av att öka antalet fast boende och samtidigt ett allt ökande antal besökare utgör kommunikationerna A och O.

II Trafik och transportservice

Pargas stad borde som en ledstjärna i sin strategi aktivt jobba för att minska avstånden mellan kommundelarna och därigenom öka möjligheterna till samarbete inom hela staden.

Fast vägförbindelse mellan Pargas och Nagu

För näringsidkare, fastboende och deltidsboende utgör färjförbindelsen mellan Pargas – Nagu en tids- och kostnadsfråga. Pargas-Nagu färjepasset är det mest trafikerade passet i Finland. Hårt tryck på befintliga förbindelser, genom åren har trafiken ökat markant. En fast vägförbindelse skulle medföra ett uppsving för hela Pargas. Skärgården väster om Nagu skulle komma närmare fastlandet och förbindelserna till Åland skulle förbättras. En fast vägförbindelse har diskuterats under en lång tid och i bl.a. landskapsplanen finns en reservation för en fast vägförbindelse.

(Se rapport Fastvägförbindelse mellan Pargas och Nagu, Stiftelsen för projektforskning 16.11.2018)

Förbindelsen mellan Houtskär och Iniö

Målsättningen bör vara att stegvis övergå till en året runt trafik mellan Houtskär och Iniö

Övriga färjförbindelser

- Flera turer under vinterhalvåret som är sinsemellan synkroniserade

Förbindelsebåtar

- Regelbundna diskussioner behövs med NMT-centralen om hur förbindelsebåtstrafiken kan utvecklas på ett positivt sätt för både fast bosatta, deltidsboende och tillfälliga besökare

- Postgången, som sker med hjälp av förbindelsebåtar, bör tryggas också i den yttre skärgården
- Den tunga trafiken är livsviktig om man ska driva verksamhet på öar som saknar färjförbindelser.

Kollektivtrafik

- Fungerande smidig kollektivtrafik året om både till havs och på land.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

- Vidareutveckla möjligheterna till fast vägförbindelse mellan Pargas och Nagu i samråd med Trafikverket, Kommunikationsverket, Finansministeriet, regionala aktörer och potentiella finansiärer.
- Tillsammans med ELY utveckla trafik- och transportservicen för skärgården så att en levande skärgård kan fortbestå och utvecklas
- Utveckla lättrafiknätet

1.2 Digitalisering

Utvecklingen av den digitala servicen kräver att både trådlösa alternativ och fibernätlösningar fungerar överallt i skärgården. I dagens läge är det många platser, även på huvudöarna, där inte ens telefonnätet fungerar.

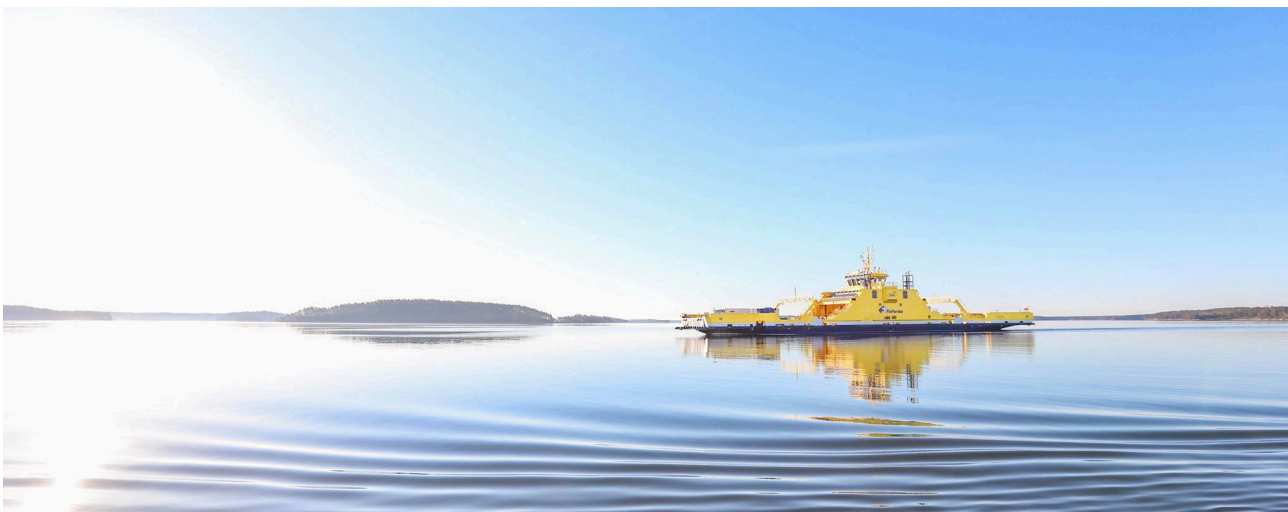
På Parnet säger VD Svante Olofsson "att fiber är den enda lösningen för skärgården med tanke på att efterfrågan på ökar och skärmarna blir större. Man räknar med att datamängderna fördubblas vartannat år. Som vi ser det finns det ingen chans att klara av den här utvecklingen med existerande 4G-teknologi. Och 5G-teknologin kommer inte att kunna lösa de digitala utmaningarna ute i skärgården utan fiber". Detta innebär en stor satsning av staten och staden, men som är helt i linje med skärgårdslagen och skärgårdsdelegationens målsättningar.

Deltidsboende och potentiella inflyttare arbetar delvis från sina fastigheter förutsatt att det finns nätförbindelse.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

- Staden bör aktivt utveckla moderna och effektiva IT-lösningar. Speciellt finns behov inom hälsovården och utbildningen, men även gällande stadens interna möten.
- Staden lobbar med Traficom (staten) om utbyggnad av nätförbindelserna i skärgården i enlighet med skärgårdslagen.

2 Inflyttning, boende och markanvändning

De som vill att skall flytta till skärgården eller som redan bor här, vill oftast att hemmet är ett fungerande paket, precis som i stan, så att man skall kunna sätta tid på att njuta av naturen och lugnet, som man flyttat till. Då man planerar nya bostads-områden så måste de planeras färdigt. Det räcker inte med tomter på ett attraktivt område. Fungerande vägnät till området måste finnas, gång- och cykelväg för barnen behövs, samt belysning.

- Som en god utgångspunkt vid markanvändningsplaneringen är att modellen bör motsvara en naturlig efterfrågan på bostäder och företagsfastigheter. Skärgården har behov av tomter för fast bosättning och företagshallar.
- Fritidsbostäder bör kunna byggas om till året om bostäder utan onödig byråkrati.
- En annan nödvändighet för att kunna stimulera inflyttningen är tillgång på hyresbostäder, även uthyrning av befintliga "tomma" hus.
- Byautveckling

Se rapport Nordiska Skärgårdssamarbetet – Hemma i skärgården-projekt 2017-18.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

- Utveckla befintliga och nya bostadsområden i varje kommunedel
- Bättre marknadsföring och försäljning av befintliga tomter
- Skärgården behöver en modern uppdaterad byggnadsordning som är anpassad till skärgårdens behov och som gynnar inflyttning. Även experimentella lösningar bör testas vid behov.
- Förhandlingar med församlingen och privata aktörer om planläggning av markområden för fast boende och fritidsboende.
- Ett experiment med inflyttningslotsar, som hjälper potentiella inflyttare, borde startas upp i varje kommunedel (enligt en välfungerande modell från Ålands skärgårdskommuner).
- Återkommande inflyttningsfestival i hela skärgården i mitten av september.
- Bättre riktad marknadsföring till potentiella grupper av inflyttare
  - Bra dagis
  - Ren natur
  - Det rika föreningslivet

3 Lokal grundservice och tjänster

Det kommunala serviceutbudet består av bildning (daghem, låg- och högstadier) social- och hälsovård (äldreomsorgen). Kulturservicen och fritidsaktiviteter sköts i första hand av lokala aktörer, eldsjälar och föreningar.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

- Daghemmen, låg- och högstadierna bör bibehållas på dagens nivå samt i mån av möjlighet utveckla samarbetet över språkgränserna.
- Den lokala hälsocentralen är viktig för den fasta befolkningen, men även för besökare och deltidsboende.
- De flesta serviceboenden inom staden är fullbelagda. Då de äldres antal ständigt ökar bör det skapas nya platser för serviceboende. Alla som så önskar skall ha rätt att åldras i sin närmiljö!
- Seniorboenden med varierande service enligt behov. Detta skulle underlätta hemservicen då man på detta vis kunde koncentrera behovet till kyrkbyarna. En utredning av detta bör göras även med privata aktörer.
- Kulturservicen och fritidsaktiviteterna är ytterst viktiga för att öka trivseln och samvaron på orten, även för deltidsboende, varför ett ökat samarbete mellan staden, föreningarna och de olika kommundelarna bör främjas.
- För KOMBI, föreningslivet och för övriga tillställningar är det viktigt att staden kan bidra med ändamålsenliga utrymmen.
- Rekrytering av personal till skärgården kräver lokalkännedom.

4 Förutsättning för företagsamhet och turism

“Turismen på skärgårdens villkor”, innebär hållbar turism där vi marknadsför det vi har och kan bäst.

Ett ökat serviceutbud medför flera arbetsplatser. Turismen och besöksnäringen sysselsätter en stor del av den arbetsföra befolkningen, direkt eller indirekt. Skärgården bör utvecklas till ett centrum för besökare året om.

Jordbruket i skärgården ger möjlighet att utveckla utbudet av närproducerade livsmedel, vilka idag har en starkt ökande efterfrågan. Djurhushållningen är viktig för skärgårdslandskapet och mångfalden av växter och djur.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

- Utrymmen för företagare bör utvecklas och marknadsföras
- Skärgårdens hamnar bör ständigt utvecklas – turismens pulsåder
- Näringslivskonsekvensbedömning i beslutsfattande
- Småföretagens betydelse bör understrykas
- Staden bör även i fortsättningen satsa på mathantverk för att få livsmedel från skärgården kända.
- Fortsatt utveckling av vandringsleder
- Stora Ringvägen är öppen under längre tider än nu och tidpunkterna borde slås fast för en längre tid i gången, för att turistföretagarna skall kunna planera sin verksamhet.
- Trafikleden för lätt trafik byggs ut (med EU-stöd) stegvis genom hela skärgården så att den är färdig år 2030.
- Staden använder lokala företag och närproducerat vid sina anskaffningar.

- Staden initierar gemensamma marknadsföringstillställningar gällande lokala produkter, bygg- och övrig service och tjänster riktade till våra deltidsboende.

- Ställplatser för bilturismen, samt servicefaciliteter

“Lättläslighet” av skärgårdstrafikens tidtabeller och rutter

5 Havet och miljön

Den värdefulla naturen och den unika skärgårdskulturen kräver skräddarsydda hållbara lösningar för en livskraftig skärgård. Miljöfrågorna bör ses som en integrerad del av skärgårdsutvecklingen, klimatförändringen berör alla. Särskild uppmärksamhet bör riktas vid alla åtgärder som bidrar till ett renare Skärgårdshav.

Pargas stads skärgårdsområden utgör största delen av ett Unesco biosfärområde (Skärgårdshavets biosfärområde), som fungerar som en arena för samarbete, utveckling och utbildning för att arbeta praktiskt och integrerat med hållbar utveckling och FN:s hållbarhetsmål. Skärgårdshavet nationalpark har blivit ett allt populärare utflyktsmål, men resurserna har minskat.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

- Främja cirkulär ekonomi

- Minskat matsvinn
- Effektivare avfallshantering och sorteringsmöjligheter i hela skärgården
- Utveckla metoder för slamhanteringen, också för öar i ytterskärgården
- Fortsatta satsningar på skärgårdskunskap för skolelev-erna, samt Gäddan och gänget –verksamheten inom småbarnspedagogiken
- Stora Ringvägen är öppen under längre tider än nu och tidpunkterna borde slås fast för en längre tid i gången, för att turistföretagarna skall kunna planera sin verksamhet.

6 Administrativ organisation

För att kunna förverkliga skärgårdslagens anda, skärgårdsdelegationens program och åtgärder samt de åtgärder som områdesnämnderna föreslagit kräver det ett intensivt samarbete mellan Pargas stad, myndigheterna och skärgårdsdelarna. Vi föreslår att Pargas stad inrättar en ny vakans, "skärgårdsutvecklare", som har möjlighet att på heltid sköta dessa frågor genom lobbning och samarbete med många instanser, arbeta för att åstadkomma nya EU-projekt som skärgården behöver för sin utveckling, samt upprätthålla ett aktivt samarbete med skärgårdsdelegationen, NMT-centralen och övriga aktörer som verkar för en utveckling av skärgården.

Områdesnämndernas roll bör stärkas och skärgårdstilläggets användning klargöras.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

-Staden inrättar en ny vakans som skärgårdsutvecklare. Denna person skall bl.a. aktivt lobba för skärgårdens viktiga utvecklingsområden.

Bl.a. inom följande områden:

- Lobbying och intressebevakning gällande
  - Skärgårdens kommunikationer
  - Skärgårdens lätta trafikled
  - Digitalisering
  - Finansiering
  - Investerare
  - Planering på landskapsnivå
  - Lagstiftning o.s.v
- Områdesnämndernas roll bör klargöras och stärkas
- Stadsstyrelsen bör behandla områdesnämndernas initiativ och utlåtanden
- Det statliga skärgårdstilläggets användning bör ingå som ett avsnitt i verksamhetsberättelsen i samband med bokslutet (inleds 2020)

